

VILTYS IR NEVILTYS

Rašo S. Kuzminskas

ITAMPA! — štai madingas žodis. Įtampa padidinus, pasaulis gali virsti dulkių riešučiomis; ją sumažinus — medaus upe arba aukso kalnu.

Jeigu žmogus dar neišprotėjo, tai jo pasirinkimas turėtų būti aiškus ir tik vienas — medus ir auksas.

Eisenhowerio ir Macmillano pasirinkimai yra aiškūs. Atrodo, kad belieka tik iširti ir nustatyti, kas faktiškai ir daroma, kur baigiasi Chruščiovo vakarų Europos standartų sveikas protavimas ir prasideda jo apsvaigimas pavydu ir jėgos troškimu. Štai dramatinė tarptautinių santykių problema.

Sekant Rusijos revoliucijos įvykių raidą, tos raidos logika (jeigu tokia iš viso yra) turėtų būti tokia — Leninas sukūrė Rusijos revoliucijos idėją ir užžiebė ją; Stalinas geležine valia ir teroru įkūnijo ir sutvirtino ją. Tačiau, kad ir komunistiniame pasaulyje, žmogus nori valgyti, apsiirengti, bent medžiagiškai būti laisvas. Atrodytų, kad tai trečioji, jau nebe revoliucijos, bet komunizmo vystymosi fazė Rusijoje ir būtų Chruščiovo vyriausias uždavinys. Kito uždavinio nei Leninas nei Stalinas jam nepalikę, nes ir vienas ir kitas pilnai atliko savo uždavinius.

Chruščiovas turėtų imtis šio uždavinio, kaip dviejų didelių komunistų jam paliktos istorinės misijos. Jeigu jis jos neįims ir ne atliks, tai jo vardas Sov. Rusijos istorijoje vargu ar ras sau vietos. O Chruščiovas tai jau tikrai nenori likti be vietos istorijoje. Jis jokių būdu nenorėtų būti istorijoje mažesnis už Staliną.

Atseit, logiškai protaujant, Eisenhowerio, Macmillano ir Chruščiovo siekimai yra vienodi — medus ir auksas savo tautoms ir visam pasauliui. Tokio pasireiškimo galimybės Chruščioviui Sov. Rusijoje yra tiek plačios, kad praktiškai vieno žmogaus amžiaus būvyje neišsenkamos. 40 revoliucijos metų būvyje nudėvėtų kiurų batų pakeitimas 200 mil. žmonių naujais, istorijos per spekytoje gali tapti biblijinio stebuklo, o pats stebukladaris tiek ilgai lauktu mesijų. Deja, pokarinis pasaulis (Europa) yra žymiai labiau panašus į žmogaus proto silpnų, o ne į jo stiprybės išdavą. Giliau pagalvojus, labai dažnai atrodo, kad protas net iš viso nebūna. Bet kurie padaryti padidimai, protui nedalyvaujant, yra labai pavojingi žmonių bendruomenei ir gelia ilgai, o geldami dažnai sutrukdė ramaus protavimo pusiausvyrą.

Berlynas yra vienas tu pavyzdgingiausių begrotiškų kūrinių. Tiek Eisenhowerio, tiek Macmillano optimizmas, atrodo, neturi atramos. Mikojanas, grįždamas iš Amerikos, Berlyno aerodrome pasakė: „...jok nie kas geros pozicijos ir blogesnė nekeičia; tai kodėl mes turėtumėm keistis...“ Ir teisingai. Sovietų pozicija Berlyne yra labai gera, nes Berlynas yra Sovietų zonoje arba vadinamojo Demokratinės Rytų Vokietijos. Rusai sudarys sutartį su Rytų Vokietija, perduos jai teises ir Berlyną ir engs Berlyną palaipsniui.

Tokia yra galimybių pusiausvyrą rytais ir vakarais šiuo metu Berlyno klausimu. O kokios yra visuotinės tarptautinės įtampos sušvelninimo perspektyvos? Su šiuo klausimu susijusi ne viena valstybė, bet dvi lygiai didelės, lygiai abi dinamiškos — Rusija ir Kinija, abi naujai atbandančios, abi pasitikinčios savo sugebėjimais ir jėga pasiekti didelių tikslų. Abi sudėjus drauge reprezentuoja apie pusę viso pasaulio gyventojų. Kai dėl Rusijos, tai savo metu Stalino mestasis propagandinis šūkis „pavyti ir pralenkti Ameriką“ bet kurio srityje, tiek moksle, tiek technikoje, tiek užsienio reikaluose, yra Chruščiovo realizuojamose planuose ir užgaudo.

Tos užgaudos yra aiškiai matomos, ir jas galima išanalizuoti. Tiesa, Glazausko butas pačiam „Pergalės“ kolūkiečio centre: čia pat raštinė, apylinkės taryba, biblioteka, kultūros namai ir net mokykla. Na, ir nėra kalbos: yra dar kolūkyje lengvabūdių ir mėgstančių išgeriti žmonių. Ir jie, susidurdami taurelėmis, džiaugiasi, atsidžiaugiant negali, kad prekybininkai jiems tokie paslaugūs. Sakykite, juk visa tai vyksta pačioje Kukių apylinkės tarybos ir „Pergalės“ kolūkio vadovų panosėje? Argi jie šito nemato? Deja, nepastebi, arba pastebėti nenori.

A. Stasevičius
„Komjaunimo tiesa“, 1959.IX.13

KOLCHOZAI ATSLIEKA. BET PIRMININKAI STATOSI SAU NAMUS

Vilniaus „Tiesa“ 205 numeryje pacitavo Kaišiadorių rajoninio laikraščio „Komunistinių kelių“ straipsnį „Pirmininkai ir namai“. Kolchozų pirmininkai mėgsta statyti sau namus, „Lenino kelių“ kolchozo p-kas Antipovas pasistatęs sau namus visai kitoje vietoje ir kolchoze mažai sutinkamas, „Stalino vardo“ kolchozo p-kas Gylas pasistatęs jau keletą namų, įsigijęs automobilį. Be nuosavų namų Kaišiadoryse, išdygę dar namai kitoje vietovėje žmonos sesers vardu. Antra žmonos sesuo Kaune taip pat statanti dviejų aukštų namuką. Gylio statomas Kaišiadoryse tvirtas — garažas eęs labiau panašus į gyvenamąjį namą, ne į tvirtą ar garažą. Laikraštis pamini, kad „Stalino vardo“ kolchozas esąs vienas iš atsilikusiųjų. Kaišiadoryse nuosavus namus turi pasistatę ir buvę kolchozų pirmininkai Vasilavičius ir Saprika.

(E) Gimnaziją baigus — į kolchozą. Kur šenų vidurinė mokykla šiemet išleido 140 abiturientų. Kaip praneša Vilniaus radijas, didžioji abiturientų dalis nuėjo į kolchozus.

sudaro įtampa. Kas valdys pasaulį? Klausimas senas, siekias faraonų laikus ir nuolat, amžių amžiais besikartojas iki Hitlerio. Žinoma, mūsų dabartinių laikų dviasia nesiderina su žodžiu „valdys“. Tai suprantama Maskva ir Pekingas. Prieš trejus metus savo „šimto gėlių“ pasodintame sode Mao todel modifikuoja klausimą ir sako: kas pirmas pasaulyje? Jis žino, kad žodis „pirmas“ ne tiek erzins vakariečių ausį ir visą reikalą darys skoningesnį. Reikalo esmė tačiau lieka ta pati.

Chruščiovas dar atsargesnis. Macmillanui viešintis Maskvoje, atsiveikimo banketo metu Chruščiovas nesigailėjo asmeninių komplimentų svečiui, bet pridūrė: „...tik, deja, rytai lieka rytai, o vakarai vakarais“. Baigdamas savo vizitą Amerikoje, Chruščiovas pareiškė spaudai maždaug tą patį: „...dabar aš esu tikras, kad prezidentas Eisenhoweris, kaip ir aš, nori taikos... Tik, deja, yra grupė žmonių, turinčių didelę įtaką prezidentui, kurie nenori taikos“.

Jungtinių Tautų posėdy Chruščiovas, kalbėdamas apie pasaulinį nusiginklavimą, kalbėjo ne žmogaus, bet tūkstanties angelų balsu, siūlydamas gerovę ir meilę visoms pasaulio tautoms. Kodėl? Jeigu jis būtų kalbėjęs žmogaus kalba, jam būtų reikėję vadovautis konkrečiais ginklavimosi duomenimis ir iškelti konkrečius pasiūlymus. Bet juk buvo žymiai lengviau ir įspūdingiau žodžiais demonstruoti visus S. Rusijos karinius laivus ir paskelbti bet kuria tarp tautinę kontrolę gėdinga tarptautinio špiunažo sistema.

Prieš vykdamas į Ameriką, Chruščiovas pasakė Macmillanui visai nedviprasmiškai, kad užsienio reikalų ministeriai, besitariai Ženevoje, nesutars nieko, nes jie neturi tos galios, ir kad jis tik vienas turi tokią galią ir padarys reikiamus nutarimus su prezidentu. Kad neužsitrauktų sau blogo vardo, Chruščiovas sutarė, kad Sovietų Rusiją aplankys ne tik prezidentas, jo žmona, jo sūnus bei dukterys, bet ir jo vaikaičiai. Reikia tik stebėtis Chruščiovo tolgėškumu: argi jis tikrai mano Jungtinių Amerikos Valstybių prezidento vaikaičius užregistruoti Komsomolo garbės narius? Palauski me ir pamatysime.

Tuo tarpu gi atrodo, kad tarptautinės diplomatinės šachmatų lentos mažai kas pakitę: pasikeista pėstininkais, kad ir aukšto rango, bet karaliai su karalienėmis lieka niūrūs ir įtaringi savo bokštuose.

Įtampa nesumažėjo.

Ten, kur Nemunas banguoja

Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų.

Oi nelaimė, ką aš matau —
Sirdį vėr kaip vaito:
Numylėtojo mano vietos
Gyvena barzdyla.

A. Vienažindys

LAIŠKININKO GLAZAUSKO „KROMELIS“

„Pergalės kolūkiečio laiškininkas Glazauskas pašta ima iš Kelmės. Ivariai būna prikrautas jo krepšys: vieną dieną laiškų daugiau, kitą mažiau.

Bet štai kai kuriomis mėnesio dienomis Glazauskas iš Kelmės grįžta važiuotas ir vietoj laiškų bei laikraščių jo vežime riogso degtinės, vyno ir kitų svaiginamųjų gėrų dėžės.

Negalime mes dabar tiksliai pasakyti, ko kiu pagrindu Kelmės maisto produktų paruošė vadovai susitarė su kolūkiečio laiškininku jo namuose atidaryti nelegalu degtinės ir kitų svaiginamųjų gėrų platinimo punktą, veikiantį ištisą parą. Laiškininkas užsiiminėja prekyba jau ne pirmą dieną. Ir prekybininkai, galima sakyti, jau turi savotišką patyrimą, kuriuo dalytis su kitais ne labai turi noro. Bet tegul atleis jis mums, jei apie šį „patyrimą“ papasakosime platesnėms masėms.

Glazauskui sukraunamos ir vežimą svaiginamųjų gėrų dėžės, supratingi maisto produktų paruošė vadovai laiškininkui išlūdo konservų ir kitokių šaltų užkandžių, kad girtuokliams viskas būtų vietoje ir prekyba kolūkyje galėtų vykti ištisą parą. Veltui jūs ieškotumėte laiškininko pavardės pardavėjų sąrašą, veltui klausinėtumėte, kaip jam už tokią paslaugą atlyginama. Čia jau taip sakant, prekybiniai vingiai, kurie nebūtini žinoti visiems mirtingiesiems. Viena tik skaitlytojams galima pranešti, kad visa tai daroma su rajkoopsajungos vadovų žinia, kuriems visai ne galvoje tas faktas, jog, įkūrus kolūkyje „kromelį“, čia padaugėjo chuliganizmo ir viešosios tvarkos pažeidimo faktai.

Ir tiesa: Glazausko butas pačiam „Pergalės“ kolūkiečio centre: čia pat raštinė, apylinkės taryba, biblioteka, kultūros namai ir net mokykla. Na, ir nėra kalbos: yra dar kolūkyje lengvabūdių ir mėgstančių išgeriti žmonių. Ir jie, susidurdami taurelėmis, džiaugiasi, atsidžiaugiant negali, kad prekybininkai jiems tokie paslaugūs.

Sakykite, juk visa tai vyksta pačioje Kukių apylinkės tarybos ir „Pergalės“ kolūkio vadovų panosėje? Argi jie šito nemato? Deja, nepastebi, arba pastebėti nenori.

A. Stasevičius
„Komjaunimo tiesa“, 1959.IX.13

MIGLOTAS EKRANAS IR KANCIJŲ KELIAI

Š.m. kovo mėn. nusipirkau televizorių, kaip pridera, užregistravau jį Vilniaus teletelje ir gavau garantinį lapą Nr. 6391.

Praėjo mėnuo, kitas, ir aš sunerimau: televizoriaus ekranas kaskart darėsi pilkesnis, o rodomi vaizdai pasidarė visiškai neryškūs.

Kreipiausi į atelje.

Technikas Solomovskis atėjo pažūrėti sugedusio televizoriaus visai kitą dieną nežadėjo, ir manęs nerado namie. Vėl kreipiausi į teletelje. Ir vėl technikas atėjo ne tada, kada žadėjo, Tiesa, dabar jis paliko

balsu, siūlydamas gerovę ir meilę visoms pasaulio tautoms. Kodėl? Jeigu jis būtų kalbėjęs žmogaus kalba, jam būtų reikėję vadovautis konkrečiais ginklavimosi duomenimis ir iškelti konkrečius pasiūlymus. Bet juk buvo žymiai lengviau ir įspūdingiau žodžiais demonstruoti visus S. Rusijos karinius laivus ir paskelbti bet kuria tarp tautinę kontrolę gėdinga tarptautinio špiunažo sistema.

Prieš vykdamas į Ameriką, Chruščiovas pasakė Macmillanui visai nedviprasmiškai, kad užsienio reikalų ministeriai, besitariai Ženevoje, nesutars nieko, nes jie neturi tos galios, ir kad jis tik vienas turi tokią galią ir padarys reikiamus nutarimus su prezidentu. Kad neužsitrauktų sau blogo vardo, Chruščiovas sutarė, kad Sovietų Rusiją aplankys ne tik prezidentas, jo žmona, jo sūnus bei dukterys, bet ir jo vaikaičiai. Reikia tik stebėtis Chruščiovo tolgėškumu: argi jis tikrai mano Jungtinių Amerikos Valstybių prezidento vaikaičius užregistruoti Komsomolo garbės narius? Palauski me ir pamatysime.

Tuo tarpu gi atrodo, kad tarptautinės diplomatinės šachmatų lentos mažai kas pakitę: pasikeista pėstininkais, kad ir aukšto rango, bet karaliai su karalienėmis lieka niūrūs ir įtaringi savo bokštuose.

Įtampa nesumažėjo.

raštelį, kuriame vargais negalais perskaičiau, jog į buhalteriją reikia „sumokėti 8 rub., ir televizorių bus suteistas“.

Po šio nežymaus įvykio išvykau atostogų, o grįžęs rādau laišką nuo paties vyr. inžinieriaus drg. Biellausko. Jame buvo parašyta, kad už ilgą delsimą technikas Solomovskis įspėtas.

Bet, deja, po šio įspėjimo mano televizoriaus ekranas staiga neprašviesėjo. Sukaukęs kantrybę, vėl kreipiausi pagalbos. Išklausė. Atėjo pagaliau įspėtasis Solomovskis sutartu laiku ir, keletą minučių paremontavęs televizorių, pareiškė:

— Reikia pirkti lempą, nes atelje tokios neturi. Kai surasite, parašykite pareiškimą, po keleto dienų užeisiu ir įstatysiu.

Aš norėjau priminti, kad 6 mėnesius televizorių rūpinasi atelje, o ne jo savininkas, bet Solomovskis jau buvo už durų. Taip mano televizoriaus ekranas liko mi glotas, miglotos ir mano mintys, kai pamąstau apie teletelje rūpesčius savo konkrečiu darbu.

J. Burbulis, Vilniaus miesto gyventojas
„Komjaunimo tiesa“, 1959.IX.13

POPIERINĖS PROBLEMOS

Reikėjo mums, Šiaulių automokyklos klausytojams, sumokėti už mokslą. Mokyklos vadovybė pranešė, kad pinigų reikia įnešti per banką. Atrodo, kas gali būti paprasčiau: nuėjai į banką ir sumokėjai. Bet apsirinkome, taip galvodami.

Kai su pinigais pasirodėme prie Šiaulių banko kontoros langeliu, mums paaiškino:

— Pinigų reikia siųsti paštu, kuris yra priešingoje gatvės pusėje.

Štai kaip iš paprasčiausio dalyko kartais sukuriamas nereikalingas popierizmas, išlaidos, tuščias laiko gaišinimas. Štai kaip atsiranda sudėtingos popierinės problemos. Šiaulių automokyklos klausytojai:

H. Stankus, V. Versninkas, Z. Meškauskas, E. Trumpaitis.
„Komjaunimo tiesa“, 1959.IX.13

PASAULYJE

— V. Vokietijos vyriausybė nutarė pakelti 6 procentais pensijas 7.400.000 asmenų nuo sausio mėn., ir tas priedas kainuos jai 770 mil. markių.

— Dėl Japonijos nusiaubusio Vėra taifūno žuvo 3.265, dingo 1.773, o po jo prasidėjo dezinfekcijos epidemija.

— Nukrito amerikiečių lėktuvas, žuvo 34 žmonės.

— Pagal naująją konstituciją Kipro salos moterys turės teisę rinkti ir būti renkamos.

— Skelbiama, kad Kinijos komunistų revoliucija visokiais nubuožinimais yra sunaikinusi milijoną žmonių.

— Ceilone vėl įteisinta mirties bausmė.

— Amerikos valstybinis išdas pasiūlė gyventojams pirkti valstybinės paskolos bonusus su 5 proc. palūkanomis — didžiausios palūkanos per 30 metų.

— Uraganai su potvyniais palietė taip pat Amerikos pietines valstijas ir Braziliją.

(E) Lietuviškas durpių kraikas — į Ameriką. Vilniaus radijas pranešė, kad respublikinė kuro valdyba gavusi užsakymą eksportuoti lietuvišką durpių kraiką į JAV. Kol kas išsiųsta pavyzdinė siunta,

Emigraciją bolševikai „aprauda“, kaip vieną iš „buržuazinės santvarkos“ Lietuvai sudarytų nelaimių. Ta tema V. Sirijos-Gira yra net romana parašęs ir dabar iš to net filmą susuko. Emigracijos biurai piešiami kaip klasingi vorai, vilioję Lietuvos žmones pražūtin. Tik nutylima, kad pastaraisiais priešbolševikiniais metais tie biurai jau buvo likę beveik be darbo ir turėjo daugiau tenkintis turistų, negu emigrantų aptarnavimu.

Tų nelemtų emigracijos biurų vaidmenį dabar daug uoliau atlikinėja rajonų ir miestų komsomolo komitetai (anksčiau, kaip žinome, saviškai ir daug platesniu mastu atliko NKVD - MVD - MGB organai). Neatsilieka nuo jų ir aukštosios mokyklos.

Antai, prie metalurginių įmonių statybų anapus Uralo vien iš Panevėžio miesto dirba daugiau kaip 150 jaunų „pasiuntinių“ (tai yra, pagal miesto komsomolo komiteto paskyrimą pasiųstų tenai „savanoriškai“ apsigyventi ir dirbti). O į komitetą ir dabar, esą, plaukia vis nauji ir nauji jaunųjų patriotų pareiškimai. Rugpjūčio pradžioje tokiu patriotizmu staiga užsidegė keli Nendrės durpyno (ties Panevėžiu) darbininkai ir pasiprašė išsiųsti juos į Karagandos metalurginio kombinato statybą Kažachstanan. Toks „patriotizmas“ paprastai atsiranda, kai pritrūksta darbo arba tyčia sudaromos tokios darbo sąlygos, iš kurių išsikasti norintieji „prašosi“ siunčiami nors ir į patį pragarą. Be to, tokiais „patriotais“ pasireiškia ir tie, kuriems dėl kokių nors dalykų toje apylinkėje ima „padai svilti“.

Kauno Politechnikos Institutas iš dviejų paskutiniųjų laidų jau yra išsiuntęs į įvairius Sovietijos kampus per 800 jaunų inžinierių (Institutas skirsto į darbus tuos, kurie yra gavę stipendiją). Inžinierius hidro-technikus išsiuntė prie Stalingrado, Narvos ir Kremenčugo HES statybų, nors prie Kauno HES dirba virtinės rusų inžinierių (neskaitant vieno kito lietuvių inžinieriaus, kuris išsikasti norintieji „prašosi“ siunčiami nors ir į patį pragarą. Be to, tokiais „patriotais“ pasireiškia ir tie, kuriems dėl kokių nors dalykų toje apylinkėje ima „padai svilti“.

Septynios DIENOS

DRAUGAI NESUTARIA

Nepaisant Chruščiovo kelionės į Kiniją pasistengti palenkti jos valdovus už gerus santykius su amerikiečiais, Kinijos min. pirmininko pavadojuojas Chen Yi išspausdino Pekingo dienraštyje straipsnį, kuriame puolamos Eisenhowerio ir amerikiečių intencijos.

Jo puolimai panašūs į ankstyvesnius rusiškus: amerikiečiai nepasmerkia karo ir užpuolimų, palaiko šaltąjį karą, atmeta nuosiginklavimo pasiūlymus, steigia karines bazes, padeda atsistatyti vokiškajam militarizmui, ginkluoja Japoniją ir laiko užėmę Formozą.

NESUTARIMAI TARP ARABŲ IR KINIEČIŲ

Arabų (Sirijos) komunistų vadas Bakdaš Pekingė pasakė kalbą prieš Arabų Jėnės Respublikos vadus, ir komunistinė Kinija pažadėjusi paramą arabų komunistams sukilėliams.

Arabų Jungtinė Respublika dėl to atšaukė iš Pekingo savo atstovą, siuntė protestą, kurio Kinija nepriėmė, bet vis dėlto pripažino komunistinę Kiniją, nepaisant to įtemimo.

Abiejų kraštų nuomonės skiriasi ir dėl Alžyro: Kairas norėtų tą kraštą turėti savo globoje, o Pekingui geriau, jei jis yra prancūzų globojamas, nes tada ten patogiau veikti komunistams.

KADA BUS VIRŠONIŲ KONFERENCIJA?

Amerika dabar tariasi su Vakarų valstybių sostinėmis dėl tos datos. D. Britanijos vyriausybė skelbia, kad data jau nustatyta, bet ji būsimanti paskelbta tiksliai po rinkimų.

Britai nori, kad tokia konferencija būtų suaukta kuo anksčiau.

DUONOS KLAUSIMAS

Pasaulio kviečių derlius kasmet didėja. Nors amerikiečiai valgo duonos tiek, kiek nori, ir siaurina pasėlių plotus, bet moderni technika didina gamybą. Vien Amerika turi milijardą bušelių atsargos, o šiemet dar prisidės 500 milijonų bušelių.

J. Tautų Maisto ir Žemės Ūkio organizacija skelbia, kad 1958-9 m., kai kviečių atsargos pasaulyje padaugėjo (Amerikos atsargos sudaro 80 proc. visų pasaulio atsargų), kartu padidėjo ir pusbadžiui gyvenančiųjų skaičius. Svarbiausia, kad nerandama būdo, kaip tos atsargos panaudoti, nesuaukiant rinkos.

TITO Į AMERIKĄ?

Iškeltas klausimas Jugoslavijos prez. Tito kelionės į Ameriką. Data dar nenustatyta, kada tokia kelionė galėtų įvykti.

laikomo po ranka parodai). Auto kelių inžinieriai tiesia kelius Latvijoje (bent kaimynystė, nors latviai juk irgi gali turėti savo tos rūšies specialistų), o statybininkai „stato miestus ir kaimus“ ne Lietuvoje, o Gudijoje, Mordavijoje, Čuvašijoje, Komi, Kamčatkoje, Sachaline, Vladivostoje, Irkutske. (Vietovių išskaičiavimas paskelbtas oficialiai per radiją rugp. 13 d.).

Mokyklų tvarkytojai dažnai didžiuojasi, kad dabar kvalifikuotų inžinierių išleidžia kasmet po daugiau, negu nepriklausomoje Lietuvoje buvo išleista per 20 metų. Žiūrint tik skaičius, tai tiesa. Bet Lietuvai netenka naudotis dauguma tų inžinierių (ir kitų specialistų, pvz., gydytojų). Lietuva turi atiduoti tik gabius jaunuolius, juos išmokyti, o dirba jie svetur, emigracijoje, ir išsiųsti įsakymu.

Šiemet Kauno Politechnikos Institutas priima 1245 naujus studentus. Su vakariniiais skyrtais Kaune, Klaipėdoje, Vilniuje ir šiauliuose ir su šiemet atidaromu neakivaizdiniu skyrium institutas turės iš viso apie 5000 studijuojančių įvairias technikos sritis. Institutas rengia daugelio sūrų sūrų technikų (vadina juos inžinieriais). Suprantama, Lietuvoje tokiame skaičiui mokytų technikų darbo nebus. Todėl daugumas studentų jau yra iš anksto numatyti kaip būsimi emigrantai į ten, kur jų bus pareikalausta iš „centrinio, emigracijos biuro“ Maskvoje. (LNA)

MALONĖS PRASYMAI

Chruščiovo kelionių po Ameriką metu į jį kreipėsi tūlas Paulius Leonas su žmona, prašydami leisti išvažiuoti jų 2 vaikams. Chruščiovas davė įsakymą Gromyko su-tvarkyti reikalą.

„Draugo“ dienraščio vyr. redaktorius kun. J. Prunskis buvo gavęs audienciją pas Chruščiovo žmoną ir prašė leisti išvykti į Ameriką jo motinai.

RAPACKIS PRITARIA CHRUSCIOVUI

Lenkijos užsienio reikalų ministeris Rapackis buvo „plačiai išgarsėjęs savo Europos taikos ir nusiginklavimo — nukarintos srities planu, kuris plačiai buvo svarstomas ir vien/tik Tarybų Sąjungai labiausiai priimtinas.

Dabar Jungt. Tautose jis remia Chruščiovo pasiūlytą planą.

PAZIŪRA Į VOKIETIJOS REIKALUS — NEPASIKEITUSI

Prez. Eisenhoweris parašė kancleriui Adenaueriui, kad Amerikos politika Vokietijos, o ypač Berlyno klausimu nėra pasikeitusi. Prie laiško pridėta santrauka pasikalbėjimų su Chruščiovu.

Pasikalbėjimų su Chruščiovu turinys pasiūstas susipažinti prez. de Gaulle ir min. pirm. Macmillanui.

GINČAS DEL ŽEMĖS

Pradėjus statyti naują sostinę ir tiesti į ją kelius, Brazilijoje kilo ginčas tarp žemės savininkų ir ilgamečių jos valdytojų šalia būsimosio pagrindinio kelio į sostinę.

BERLYNO KLAUSIMAS

Prez. Eisenhoweris pareiškė, kad po pasi kalbėjimų su Chruščiovu Berlyno klausimas vėl pajudėjęs. Abu jie sutarė, kad turi būti pradėti nauji pasitarimai dėl V. Berlyno likimo.

PREZ. EISENHOWERIO KELIONĖ Į RUSIJĄ

Grįžęs į Maskvą, Chruščiovas savo kalboje išgyrė prez. Eisenhowerį ir jo nuosirdumą siekiant atsikratyti šaltojo karo.

Prez. Eisenhowerio kelionės laikas į Rusiją ne rudenį, o pavasarį buvęs pasiūlytas Chruščiovo.

SALTASIS KARAS J. TAUTOSE

Kai Chruščiovas kalbėjo J. Tautose, kinų nacionalistų delegacija pasišalino iš salės.

Kai kinų nacionalistų atstovas J. Tautose pradėjo sakyti kalbą ir kaltinti komunistų Pekingo režimą dėl jo „žygių“ Tibetą, iš salės išėjo visi Rusijos ir satelitinių kraštų delegatai.

ĮVAIRUS KALEDINIAI SIUNTINIAI PAPIGINTOMIS KAINOMIS. REIKALAUKITE SPEC. TAM TIKSLUI IŠLEISTŲ KATALOGŲ. TAZAB LIETUVIŲ SKYRIUS, 1, LADBROKE GARDENS, LONDON, W.11.

Namų šventovės ilgesys

(PR. NAUJOKAIČIO „UPELIAI NEGRĮŽTA Į KALNUS“ PERSKAICIUS)

„Mano namai yra šventovė. Ilgesyje su-
sidėstę maldos žodžiai. Ir niekur kitur pa-
saulyje aš nerasiau namų. Nes yra tik vieni
tikrieji namai — neišmainomi ir nepakei-
čiami“... (407 psl.)

*

Nors ne kartą viešai nusiskundžiamė,
kad mūsų lietuviška knyga neberanda skai-
tytojų, tačiau su džiaugsmu turime pripa-
žinti, jog dar ir šiandien yra rašytojų, ku-
rie, atitrukę nuo fizinio darbo, entuziastiš-
kai kuria, rašo knygas.

Pr. Naujokaičio „Upeliai negrįžta į kal-
nus“ — solidžiai atrodo net 510 psl. roma-
nas — kaip tikrai paliudija faktą, kad mū-
sų literatūra tebėra gajai, kad mūsų rašyto-
jai ne tik mąsto, bet ir rašo.

Romano idėjos ir žmonės

Kuris iš mūsų rašytojų nelietė praeities?
Kuris iš jų nepoetizavo Lietuvos gamtos ir
laisvės?

Tėvynės netekimas yra skaudus ir nie-
kad nepamiršamas faktas, kurio įrežtu
randų neišlygina nei vakaruose atrasta
laisvė ir gerbūvis, nei paskubomis vaikoma
meilė ir įsikūrimas. Išėjus svetimame kraš-
te jaučiasi suskilęs, padalintas: „Ir ne visas
aš esu tremtyje. Kai atsisveikinu sodo me-
džius, kuriuos savo rankomis šodinau, ži-
nu, kad mano gyvybės dalis rusens tol,
kol sutrūnys paskutinė topolio šaknis, kol
nuvytės nukris paskutinis rožės pumpu-
ras, kol vėjas išnešios paskutinį tujos ša-
kelį kvepėjimą“ (409 psl.).

Štai dėl ko Lietuvos ilgesiu alsoja ir P.
Jurkauskas „Smilgačių akvarelė“, ir B. Pūke-
levičiūtės „Aštuoni lapai“, ir N. Mazalaitės
„Piūties metas“, ir mūsiškių K. Barėno bei
R. Spalio beletristiniai kūriniai. Kiekvie-
nas jų su Pr. Naujokaičiu gali atvirai prisi-
pažinti: „Jaučiu, kad ten mano atžalos, ir
jį ilgiuosiu“...

Tėvynės ilgesys — pirmasis smulkas Pr.
Naujokaičio ilgo romano simfonijoje. Tas
ilgesys ilgai formuojasi apokaliptiškai
vaizdais ir rūsčia buities filosofija: „Ir ne-
beturėsime daugiau namų. Jau niekas nebe
nukreips įsibėgėjusių Apreiškimo raitelių,
ir reikia rinktis sunaikinimą Sibiro ledy-
nuose ar ilgą klajojimą kelių vakaruose.
Nebėra daugiau mums namų...“ (409 psl.).

Ilgesys paprastai prikelia praeities atsi-
minimus, išryškina atskiras džiaugsmingas
detales ir žmogaus gyvenimą, suklupusį
prie svetimo krašto rubikono, neproporcin-
gai apmendo: krinta „ilgesio kalnai“ ir dus-
liai aimanuoja — „upeliai negrįžta į kal-
nus“...

Šitokia būseną, sukaustyta tremties gyve-
nimo išsamprotautais dėsniais — rūsčiais
ir negailestingais, — paskatino Pr. Naujo-
kaitį, ilgisiol daugeliui žinomą kaip literatū-
ros istoriką ir kritiką, griebtis beletristinės
plunksnos ir rašyti sužeistos širdies krau-
ju. Taip, „negalima bartis, kai širdis rau-
da“... (304 psl.). Ypačiai, kai širdis rauda
ne tik Tėvynės, bet ir savo paties praeities;
kai širdis rauda, kad taukši „žingsniai tuš-

čioje erdvėje, kur belieka tik pačiam su
savim kalbėtis...“ (509 psl.).

Romano visą veiksmą tempia pasyvus,
mąslus, jautrus mokytojas Justinas. Pasy-
vumą jis išsinešė iš gimtosios pastogės:
„Nebebuvo žmonių, su kuriais būčiau išmo-
kęs žaisti, nerūpestingai kalbėtis, vidaus
pasauliu dalintis, į neišskiriamą bendruo-
menę suaugti. Vienas stačiausiai svajonių pi-
lis, ir jos griuvo vienišos, tegirdėdamos tik
mano balsą, kai aš kalbėdavau garsiai
pats su savimi“ (187 psl.). Pasyvumą stip-
rino užsidarymas ir lydyje į vienatvę. Jau
gimnazijoje, durstydamas savo skurdų biu-
džetą privatinėmis pamokomis, pajuto, kad
draugai vertino ne jo asmenį, o pagalbą
moksle.

Kai Justinas geriausiai savo gyvenimo
draugei prisipažįsta — „niekam nerūpi ma-
no vidaus pasaulis, kuriame kraujasi galin-
ga srovė, bet ji teka tik požemiais ir dar
nežino, kur prasivers gvyaisiais šaltiniais“,
— mes atrandame raktą į visą to asmens
gyvenimą.

Uždaramė žmogui, neramiai bręstančio-
je sieloje, „kyla nenumaldomas ilgesys —
žmogaus“ (189 psl.). Šeštoje klasėje susipa-
žįsta su Verute, pasiturinčių ūkininkų duk-
ra, kuri patampa jo gyvenimo fatumu. Vė-
liau universitetas Kaune, nauji pažistami,
Verutės bendravimas su aktyviu konkuren-
tu Feliks Čilingiu, jo paties susiartinimas
su Alma, trumpas Kristinos blykstelėjimas
ir užgesimas, kol galų gale su Verute susi-
tuokia „anksčiau, negu buvo numatę“.

Justinas visuomet skelbė protinę dėsni-
į, „ieškojimą ataskambio kitoje sieloje“
(186 psl.); tą dėsni toliau jis taip paaiški-
na: „O aš vis į gelmes... Į dalykų esmę įsi-
jausti, mylinčia širdimi gyvenimą pajusti...
Ir kad šitose atrastuose turtuose būtų
ne vienas, kad jais su savo artimiausiu da-
lintis galėtum...“ (187 psl.).

„Tačiau vienai atrodo žmogaus skelbia-
mieji gyvenimo dėsni, kitaip rieda pats
gyvenimo vežimas: Justinas, kuris skelbia
iešką ataskambio kitoje sieloje, kuris šau-
kia apie gelmes ir trokšta „mylinčia širdi-
mi gyvenimą pajusti“, iš šalies stebint at-
rodo anas jau minėtas pasyvus individas,
kuriam diktuoja įtaigojančios Verutė, vė-
liau Alma, o iš tikrųjų visą laiką, tartum
Putino Nepažįstamoji, Genovaitė. Tai ge-
riau nei jis pats nuokė praktišką Veru-
tę, kuri, matydama, koks lengvas jo žai-
smas mergaitėms, labai lengvai jį sutvarkė:

„Pasakysiu atvirai. Tu lankaisi pas Al-
mą. Negaliu to pakeisti. Nauja Kristinos is-
torija gali pasikartoti. Esi jautrus ir grei-
tai susižavi, jei sutinki tau patinkančią.
Permažai turi valios meilės reikaluose. Jei

ateis stipresnė už mane, tu nežiūrėsi, kad
mes jau su žiedais sujungti. O ant manęs
jau gula metai. Tokių romanų kaip tu aš
nesukursiu...“ (310 psl.).

Realybė įrodė, kad apsiriko gyvenimo
dėsnius kūrė, bet jų nevykdęs Justinas,
o tikrą tiesą pramatė praktiško proto mer-
gaitė: atsidūręs užsienyje ir kelyje atsilik-
ęs nuo savo šeimos, Justinas visu vidumi
orientuojasi į netikėtai sutiktą Genovaitę,
kuri dabar, kaip anksčiau Verutė, turi jį —
nerealų svajotoją — prilaikyti nuo per stai-
gių sprendimų. Sunkią gyvenimo mokyklą
pažinusi Genovaitė daug daugiau iš jos pa-
sisėmė išminties, nei visuomet save išmin-
tingu laikęs Justinas.

Kai dėsni ir gyvenimas išsiskiria

Ar logiškas buvo gyvenimo kelių posū-
kiuose Justinas?

Atrodo, ne. Jį veikė artimo žmogaus įtai-
ga ir visą laiką viliojo nepasiekiamas mote-
ris. Nors pats jautėsi laimingesnis būsi-
su Alma, tačiau vedė Verutę (kuri visą lai-
ką turėjo žiūrėti į jo išsišokimus ataidžio-
mis akimis). Jausdamas, kad jos asmuo,
tartum neperžengiamą sieną, skiria jį nuo
kito, — būrė šeimą, augino vaikus, o tylo-
mis ilgėjosi nepasiekiamosios — Genovai-
tės, Justino gyvenimo, tragedija — neprak-
tiškumas, nemokėjimas ar nenoras gilintis
į žmonos sielą ir nuolatinis „literatūriš-
kas“ išdykavimas, sena sena vyrų pasaka
naujomis pažįstamoms, kad esąs vienišas,
žmonos nesuprastas, nelaimingas: „Gal jis
ir netuščiaus — tas mano pasaulis. Bet ki-
tam žmogui jį suprasti nelengva, o dar sun-
kliau ten įeiti ir juo gyventi. Ir save pa-
ti man suprasti kartais gana sunku. Kai esu
vienas, ilgiuosiu žmogaus, o kai esu žmonių
draugijoje, man nuobodu, o kaskada ir gra-
su. Man reikia ne žmonių, o tik žmogaus:
vieno artimo žmogaus, tikro draugo...“
(119 psl.).

Netgi didžiajame finale, kai Justino žmo-
na nueina į dausas, o Genovaitė nuo jo ski-
ria amžini vienuolės įžadai, šis vyras grie-
biai tuo pačios savo taktikos ir skundžia-
si: „Ilgžiusius tilius atstato tik žmonės...
Man reikia šviesos, inžinieriaus, kurs iš-
griuvusių pakeltų mylinčią širdimi... O aš
niekad nebuvau toks vienišas, kaip dab-
bar...“ (506 psl.). Tai, žmogus, kuris kūrė
gyvenimo dėsnius ir norėjo pritaikinti juos
ir savo sutiktoms, pagaliau pats numo-
ja ranka į savo gyvenimo filosofiją ir atvi-
rai prisipažįsta, kad jam užtenka tik... my-
linčios širdies.

Ir šitame finale Genovaitė, jo mokinė,
perrauga jį, savo mokytoją, visa galva, pri-
stipatindama, kad ji ilgisi „amžinybės, kur

visi nurimsime ir visi kartu būsime laimin-
gi“ (506 psl.) ir paskelbdama savo apgal-
votą sprendimą: „mums kito kelio nėra...“
(507 psl.).

Tačiau ir dabar moteris — tik jau ne
žmona Verutė, o sesuo Augzilija — turi pa-
vaduoti vyrui motiną ir raminti jį bent to-
kia paguoda: „Grįžusi Kanadon, mėginsiu
maldoje įsiklausyti į Dievo balsą...“
(509 psl.).

Šitokių būdų įvyksta paskutinis jų gyve-
nimo kelių prasilenkimas. „Kodėl čia vie-
na (Verutė. J.K.) atėjo peranksti, o kita
(Genovaitė. J.K.) pavėlavo? Tame mano
kelyje. Nereikėjo joms susitikti“ (124-5
psl.), pasakė dar Lietuvoje Justinas. Ir da-
bar paaiškėja, kad Justinas daugiau prime-
na stoti, kurioje susidūrinėja įvairūs žmo-
nės. Jam visuomet belieka tik faktus kon-
statuoti ir tariamu filosofijos rūbu juos ap-
vilkoti. O savo metu buvo įsikėlęs, kad jis
„ažuolas — stipruolis“...

Pagaliau mėgstas daug kalbėti ir filoso-
fuoti Justinas, kurio gyvenimą kreipia ati-
tinkama kryptimi vienas fatumas — mo-
teris, savo pasyvų pasidavimą stipresnei
įtaigai aprenigia filosofinio fatalizmo žo-
džiu, tvirtindamas: „Bet fatalizmas yra pa-
čioje mūsų prigimtyje ir toje aplinkoje, ku-
ri formuoja mūsų pasąmonę ir nusmaigo
gaires būsimiems gyvenimo metams. Nuo
to likimo sunku pabėgti. Aš jį jaučiu savo
žingsniuose ir jo tikrumu vis labiau tikiu
kai pasižiūriu į savo praėjusius metus“
(186 psl.). Skaitlytojui tačiau Justino as-
muo neatrodo toks šakotas, ir jis pilnai su-
tinka su Genovaitės taiklia pastaba: „Sun-
ku su tokia plačia širdimi“...

Verutės ir Genovaitės charakteris

Pagrindinis šio ištęsto romano veikėjas
— mūsų jau gerai pažįstamas mokytojas
Justinas. Jis atrodo kuklus, bet pats jau-
čiasi esąs neklaidingas literatūros žinovas
ir dėstytojas (plg. „sustingusios poezijos
eilutės atgyja jūsų lūpose, o jūs gyvenate
kartu su literatūros herojais. Jūsų žodyje
sutapo tiesa ir gyvenimas, protas ir širdis“
— 72 psl.), gudrus filosofas, gilus psicholo-
gas, patriotas, dejas, niekieno nesuprastas.
Tačiau didieji vyrai nekreipia dėmesio į to
kius dalykus, kaip tariamoji vienatvė ar ta-
riamasis jų nesupratimas. Žmogaus, supra-
timo ilgisi tik silpni, pavargę žmonės.

Apie Justiną sukasi eilė mergaičių: prak-
tiška Verutė, gyva Alma, susisvajojusi
Kristina, pagaliau — Justino nuomone, vi-
sų jų sintezė Genovaitė: „Ir kaip galėčiau
palikti tavę... Čia ir Almos pavasaris, čia
Kristinos dangus, čia Verutės laukų platy-
bės — visa susitelkė tavėje ir teko man
sunkiausiose vienatvės dienos“ (412 psl.).

Tačiau kuri jų logiškiausia? Kuri iš jų
intymiausiai susiduria ne su dausomis, o su
tikrove, kurią sukuria Justinas? Kuri iš jų
stipriausia gyvenimo grumtynėse? Be abe-
jonių, Verutė. Gyvendama su vyru, kuris nie-
kuomet nesitenkina namais, o nuolat dairo-
si į šalį, kuris palieka ją vieną didžiau-
mę tremties varge, kuris nesislėpdamas ži-
mina ją, o adoroja kitas, — ji vis dėlto
įstengia visa didvyriškai pernešti, niekuo-
met nesiskųsdama ir neieškodama „geriau

Kunigai — darbininkai

Prancūzijos kunigų — darbininkų sąjūdis,
kuris atrodė labai reikalingas ir daug ža-
dantis Bažnyčiai grąžinti nuo tikėjimo nu-
toliusius darbininkus, tas sąjūdis, kuris kas
dieniniame gyvenime parodė daug didvyriš-
kų pastangų ir pasižventimo, prieš keletą
savaičių Popiežiaus Jono XXIII buvo užda-
rytas, kaip nepateisinąs idėjų vilčių. Suko-
munistėjusių darbininkų apaštalavimui
Prancūzijos kardinolai dar karo metu —
1943 m. — įsteigė Paryžiaus Misių. Specia-
liai paruošti jauni idealistai kunigai pradė-
jo dirbti fabrikuose, dirbtuvėse, Prancūzi-
jos uostų dokuose, siekdami sėkmingiau
skelbti Kristaus mokslą. Jie vilkėjo kaip ir
visi kiti darbininkai, dirbo pilną darbo lai-
ką. Laikyti Šv. Mišias ir atlikti kitas kuni-
giškas pareigas jie galėdavo tik nuo darbo
atliekamu laiku. Praėjus dešimčiai metų
nuo to sąjūdžio pradžių, Paryžiaus Misių-
je jau dirbo apie 150 kunigų — darbininkų.
Kilo nemaža sunkumų. Tada popiežius Pi-
jus XII jų kunigų darbo laiką fabrikuose
griežtai apribojo iki 3 valandų per dieną,
kad tinkamai galėtų atlikti visas kunigiš-
kas pareigas.

Šiuo metu Romos Šv. Tarnybos Kongre-
gacija (kurios paskirtis budėti tikėjimo ir
doros dalykuose; Kongregacijos prefektu
yra pats Popiežius), uždraudusi šį sąjūdį
pabrėžia, kad ir toliau turi būti dedamos
pastangos tikėjimui laimėti Prancūzijos
darbininkus, bet daugiau pačių tikinčių
darbininkų apaštalavimu, vadovaujant dvi-
siskiai. Bažnyčiai atžvilgiu kunigai — dar-
bininkai, pilnai įsijungdami į darbą fabri-
kuose, turėjo per daug paaukoti savo tiesio-
ginių kunigiškų pareigų su nuostoliu savo
dvasiai. Tik šventieji galėtų pakelti tokias
sąlygas, gerai išpildydami dvigubas darbi-
ninko ir kunigo pasaukimo pareigas. Jei
kunigas ir fabrike dirbdamas, nežiūrint
nuovargio, dar rastų laiko laikyti Šv. Mi-
šias, jis dar turi nemaža laiko skirti mal-
dai, gilinti teologines studijas, kad savo
dvasia neliktų seklus ir paviršutiniškas.
Jeigu pasauliečių apaštalavimas šiandien
yra ypatingai keliamas aikštėn, tai todėl,
kad pasauliečiai iš to vaidmens buvo išsi-
junge, nukreipdami savo dėmesį daugiau į
profaninę, negu į sakralinę žemiškojo savo
gyvenimo pusę.

Kun. P. Dauknyš

Pamaldos

BIRMINGHAM — šį sekmadienį, spalio 11
d., 11 val., Seselių koplyčioje, St. John's
Convent, 21, Park Road, Moseley.

suprantančių. Juk ne gyvenimo filosofijos
skelbimas, o patenkinamas jos realizavi-
mas iškelia žmogų kaip asmenį.
(Nukelta į 3 psl.)

J. PAUKSTELIS

Pabudimas

Ir bėga smulkiu senatvišku žingsneliu
pirmas. Sekdamas iš paskos, vaikiną matė
keliose vietose sulopytą jo chalata, se-
nus užsiritusiais galais batus, susiviju-
sias kelnės, pro žilus plaukus švitintį raus-
vą pakaušį. Bet senukas staiga sustojo, at-
sigrėžė.

— Kaip tamstos pavardė?
— Bernotas.

— A-a... na taip, — ir vėl skurna ta-
kiuku. Atrakino trobelės duris.

— Prašau. — Įleido, vėl jas užrakino. —
Prašau sėsti... aš tuoj. — Ir nulindo gilyn.

Laukia. Kambariuke ant lango pamido-
rai noksta, obuoliai. Ant stalo gražiai sudė-
ta laikraščių krūvelė.

Aišku — tas pats, — vėl pagalvojo. —
Buvęs Karpiškio mokyklos mokytojas.

Senukas sugrįžo. Dabar jis toks menku-
tis Valentinui pasirodė — išdžiūvęs, chala-
tas kabaldžiūtuojas. Skruostų tarsi visai ne-
bėr — tik kakta, akys, bedantė burna ir
dar smakras; lūpos kietai sučiauptos. Vėl
nužvelgė jį pro akinų viršų.

— Kaip tamstos pavardė?
Valentas pašoko nuo kėdės, išsitempė
(jam rodesi, kad taip reikia):

— Bernotas!

— A-a... nu taip... Bernotas. — Sukruti-
no lūpomis, lyg ką smulkaus kramtydamas.

— Bernotas! Graži pavardė, lietuviška. —
Akys linksmai blikstelėjo. — Kilusi nuo žo-
džio „bernas“, — paaiškino. — Mūsų tė-
vai, protėviai — visi buvo bernai, bau-
džiauninkai — jungą nešė. Prašau sėsti, —
parodė į kėdę.

Valentas vėl atsisėdo. Atsisėdo ir mokyto-
jas. Bet jo sučiauptos lūpos vis nesiliovė
krutėjusios. Ypač viršutinioji.

— Tarnauji? — paklausė dar tyliau.

— Tarnauju. — Atsakėdamas vėl norė-
jo stotis.

— Na taip... taip, girdėjau. Ar mokeis
klek?

— Truputį.

— Taip, taip... truputį.

Patylėjo, pakrutino lūpomis.

— Norėtum šiek tiek daugiau prasila-
vinti?

— Norėčiau.

Valentas varžėsi, raudonavo, ant kaktos
tuoj pasirodė mažai prakaito lašeliai.

— Labai gerai... labai pagirtina, — snabž-
dėjo senukas, kiek pakeltų, mokytojišku
balsu. — Nereikia tamsybės vergovei pasi-
duoti! Reikia visomis jėgomis iš jos veržtis.

Jaunoji karta, jaunimas — mūsų ateitis.
Jei jis tik pabus — jei pajus šviesos, lais-
vės šilumą, ims veržtis prie jos — prašvies
kiti laikai, dings smurtas, prievarta. Smur-
to galia nedidelė! Didelė, nesulaikoma yra
žmogaus veržimosi jėga į šviesą, į laisvę, į
laimę. Tik reikia, kad ji greitai pabustu.

Kalbėdamas jis lyg atsigavo, akys žiba-
rojo linksmesnės švieselės, lūpos tarsi raus-
vesne spalvele nusidažė.

— Vadovėlių, tur būt, jokių neturi? —
vėl tarė palaukęs.

— Neturiu.

— Taip. Iš kur juos gausi. Gal atsiras
pas mane.

Senukas iš lėto, atsargiai pradėjo klaus-
ti, ką Valentas moka. Truputį iš aritmeti-
kos, iš lietuvių kalbos, iš istorijos.

— Taip.

Atsisėjo, paėmė nuo lentynėlės dvi apdi-
lusius viršais knygeles, padėjo ant stalo.

— Štai. Tik istorijos tinkamo vadovėlio
neturiu. Bet aš papasakosiu. Ką galėsi —
atsiminsi! Daug kam istorija — tik kara-
lių, carų, kunigaikščių ir kitokių viešpačių
valdymo aprašymas, jų tarpusavio kivičiai,
kara. O istorija turi būti žmogaus, liau-
dies gyvenimo, jos kovų, jos veržimosi ap-
rašymas. Taip! Duosiu vieną kitą knygą,
perskaitysi ir perprasi, atsiminsi.

Mokytojas pradėjo nuo aritmetikos. Aiš-
kino ją trumpais sakiniiais, lyg kietesniu

balsu; lietuvių kalbą jau minkščiau aiški-
no, kai ką pakartodamas, o istoriją — ir vi-
sai minkštai — pagyvėjęs, nuolat šypsoda-
masis. Istorija — tautų mokykla! Tik pa-
žinę praeitį, žinosime, kokių žingsnių rei-
kia žengti į ateitį! Pažinkime ją!

O baigęs tuoj paklausė:

— Na, kaip — supratai?

— Supratau.

— Žinoma, ko čia nesuprasi!

Ir šyptelėjo patenkintas, iš akių ir veido
raukšlėmis pasipylė linksma švieselė. Pas-
kui perbėgo porą kartų per kambarį, plo-
nutis, žvalus — kaip laikrodžio švytuoklė,
lyg nusijuokė dusliai, kažką sau pasakė
paskui atsigrėžė į mokinį ir tarė:

— Ateisi, jei galėsi, kas sekmadienį vis
popietę. Jei koki sekmadienį negalėsi —
tiek to...

Kyštelėjo išdžiūvusią, gyslotą ranką:

— Tai šiandien bus viskas.

Išleido, užsitrakino.

Taip kas sekmadienis Valentas ir ateina.
Garsiai, ryškiai papasakoja, ką išmokęs,
paskui parodo, ką, kiek parašęs vidurnak-
tyje, kai gaspadinė miegojo. Mokytojas
klausosi įdėmiai, lūpas kietai sučiaupęs, ra-
šomąjį darbą prisikišęs peržiūri, paskui
sako:

— Taip — gerai. Labai gerai!

O kartais patenkintas, lyg susijaudinęs,
ilgai krutina lūpas, žodžio netardamas —
lyg kokias mintis sau gromuliuodamas. Pa-
galiau ištaria:

— Daug pas mus tokių vyrų yra, kurie
ir norėtų ir galėtų mokyti, bet... vargas,
smurtas viską paglemžė.

Paskui ima aiškinti. Kaip ir visada —
aritmetiką trumpesniais sakiniais, kietes-
niu balsu; lietuvių kalbą minkštai, pabrėž-
damas, o istoriją pagyvėjęs, po kambarį
vaikščiodamas. Paaiškines kiekvieną kartą
paklausia:

— Na, kaip — supratai?

Ir kai šis pasako: supratau! — mokyto-
jas švystelėja smulkiais spinduliais aplink
akis, dusliai susijuokia.

— Na taip... čia nėra ko nesuprasti.

RUPESCIAI

Kiekvieną sekmadienį, Valentui išėjus,
Rožytė paslapčiomis bėgo žiūrėti, ar į tą pa-

čią pusę jis eina. Ir pamačius, kad į tą pa-
čią — į Karpiškio pusę — kiekvieną kartą
pakirsdavo jai kojas, beviltiška grįždavo į
vidų. Čia sėdinėjo, blaškėsi, sau vietos ne-
rasdama — veidas suniūręs, akys proverks-
nės. Viešpatie, aš jau!..

— Ko gi tu šiandien tokia nesvaima? —
klausė motina. — Kas yra? Gal skauda ką?

— Ką čia skaudės? Mamai tuoj — gal
skauda?

— Tai ko gi blaškaisi kaip į uodegą įkryp-
ta... dar steni?

— Pasakė — steni! O ką čia daugiau da-
rysi?

— Niekas tau nesako, kad ką darytum.
Šventą dieną žmonės nedirba.

Duktė įsikniaupė į langą, žiūrėjo baimin-
gomis akimis.

— Ko gi reikia, ko gi dabar trūksta? —
nekantriai vėl paklausė motina.

— Ko čia man truks? Mamai tuoj: ko
trūksta? Taip sau — nėra, kas daryti, nuo
bodu, ir tiek.

— Tai kodėl nuobodu? Nueitum pas
mergaites, kas drauges — ir nebūtų nuo-
bodu. Bet kai kiurksi susitraukusi...

— Ką aš ten pas jas darysiu? Visos turi
simpatijas, kalbasi apie juos. Apie ką gi aš
kalbėsiu?

— Nei turi, nei ką — tik liežuviais ma-
la. Jei turėtų, tai ištęktų.

— Ir ištękės. Mama manai, kad neište-
kės. Pamatysi, kaip ištękės.

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

PARAMA

Londono Lietuvių Bažnyčios remontui paaukojo V. Balickas 5 sv., Pranas Ivanaukas iš Kirby in Ashfield — 15sv., Jonas Parulis — 30 svarų.

Klebonas ir Parapijos Komitetas aukotojams nuoširdžiai dėkoja.

BRADFORDAS

Paskaita apie Kauno jūrą

Spalio 17 d., 6 val., Bradforde Vyties Klubo patalpose bus skaitoma paskaita: **Kauno jūra mūsų akimis.**

Vietos ir apylinkės lietuviai kviečiami paskaitoj dalyvauti.

DBLS Bradforde Sk. Valdyba

KALENDORIAUS SPAUSDINIMAS EINA I GALĄ

Nidos leidžiamasis sieninis kasdien nuplėšiamasis kalendorius 1960 metams netrukus baigiamas spausdinti ir bus atiduotas įrišti.

Įrišimas taip pat šiek tiek užtruks, bet kalendorius šimt išeis žymiai anksčiau negu pernai.

Labai galimas dalykas, kad Nidos bandymas leisti tokius tradicinius kalendrius šiekart bus paskutinis, dėl to kas nori bent kalendorių rasti skaitinių, prašom jį užsisakyti.

Kaina 6 šil. (dolerio kraštuose 1 dol.). Reikalingi platintojai kolonijose (platintojai gauna nuolaidą).

„Europos Lietuvio“ ir Nidos Knygų Klubu prenumeratoriai gaus jį neprašę, jeigu nėra pareiškę, kad nenori imti, o atsilyginti bus prašomi, kai gaus kalendorių.

DAINAVIEČIŲ DĖMESIUI

Š. mėn. 18 d., sekmadienį, 4 val. Lietuvių Namuose šaukiamas **Metinis narių susirinkimas.**

Bus renkama nauja valdyba ir aptarti kiti reikalai.

Narių dalyvavimas būtinas.

VILNIAUS DIENOS MINĖJIMAS

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Londono Skyrus spalio 10 d., 7 val. vakaro, ruošia Vilniaus dienos minėjimą Parapijos salėje — Victoria Park Rd.

Programoje M. Bajorino paskaita ir meninė dalis.

Po minėjimo — šokiai.

MANCHESTERIS

DBLS Skyriaus susirinkimas

DBLS Manchesterio skyriaus valdyba 1959 m. spalio 18 d., sekmadienį, 5 val. po pietų, Manchesterio Lietuvių Socialinio K-ko patalpose šaukia

Visuotinį narių susirinkimą.

Visus skyriaus narius ir nenačius bei Lietuvių Namų akcinkus prašom atvykti į susirinkimą.

Sk. Valdyba

PAIEŠKOJIMAI

Yra paieškomi šie asmenys:

1. Krasauskas Stasys, 2. Petronis Jonas, 3. Placenis Mykolas.

Informacijų, ryšių su šiuo paieškojimu, galima gauti Lietuvos Pasiuntinybės Londone, 17, Essex Villas, London, W.8.

LIUBECKAS

Tautos Šventės minėjimas buvo šiemet silpnokai praverstas dėl stokos organizacijos. Minėjimas prasidėjo pamaldomis Artillerijos Stovyklos koplyčioje. Popiet vietos lietuviai aplankė Liubecko miesto kapines, kuriose išsėdėjo didelis skaičius mūsų tautiečių. Ta proga Jurgis Pyragas gražiai suorganizavo a.a. Vytauto Šalkausko paminklo pašventinimą. Religinės apeigos atliko kun. V. Šarka, ir atitinkamą žodį tarė J. Pyragas ir Pr. Kotkis.

Vakare Mesen kareivinėse Povilo Gaidelio energijos ir sumanumo dėka susidarė galimybės mūsų solistams: Leonui Baltrui ir Marijui Baltruvienei duoti rimtą lietuviškos muzikos koncertą, kurio pasiklausyti buvo net specialios autobusų atvykė lietuviai iš Artillerijos kareivinių ir miesto bei Bad Schwartau. Tikrai buvo verta ko pasiklausyti!

Arbatėlės susirinkime išgerti pas Artūrą Mamaitį. Čia tučtuojau greit pakilo nuotaika, kai pasirodė iš Belgijos atvykęs „fakiras“ Leonas Narkus. Jis kėrėjo visus susirinkusius net porą valandų.

Minėjimas pavyko geriau negu bet kada, nes šį kartą nebuvo nusigėrusių!

Kun. J. Gutausko sukakties minėjimo iškilmės

Diena prasidėjo šv. mišiomis Mossend šv. Seimos bažnyčioje. Šioje jaukioje bažnyčioje kun. J. Gutauskas prieš 25 metus atlikė pirmąsias pamaldas apylinkės lietuviams. Šiandien jubilijatas, asistuojamas kun. Dr. L. Gronio ir kun. J. McGuckin iš Glasgovo, laikė šv. mišias lietuviams, suplaukusiems iš visų Skotijos vietų. Jubilijatas atnašavo šv. mišių auką už mirusius ir gyvus tautiečius, taip pat už pavergtąją tėlynę ir priespaudą kenčiančius lietuvius. Jubilijato sunkias pareigas pastoraciniame darbe ir jo veiklą Skotijos lietuvių tarpe savo pamoksle plačiai nušvietė Londono Liet. Parapijos klebonas kun. A. Kazlauskas. Mišių metu giedėjo Glasgovo Blaivybės D-jos choras.

Po mišių minėjimas buvo tęsiamas jaukioje Miners' Hall, Bellshill. Prie paruoštų stalų susėdo apie 350 tautiečių ir laukė jubilijato. Vaisių pradžia buvo nepaprastai įspūdinga, kai įžengiantį jubilijatą pasveikino „Ad multos annos“ šv. Cecelijos choras. Vėliau šv. Kazimiero parapijos pirmininkas J. Kriščiūnas, kuris rūpinasi šios dienos dienos paruošimu, atidarė minėjimą ir paprašė kun. A. Kazlauską prarasti programą. Kun. A. Kazlauskas, gerai pažįstamas Skotijos lietuviams, kaip iškalbus pamokslininkas, pasveikino jubilijatą lietuviškai ir angliškai. Jis perdavė Londono lietuvių sveikinimus ir linkėjimus atėčiai.

Sveikinimo kalbas pasakė dalyvavę svečiai kunigai: kun. kan. D. Flynn, kun. McGuckin, kun. T. Brooks, kun. Kilpatrick ir kun. P. Kelly. Tai klebonai parapijų, su kuriomis susieti Skotijos lietuviai. Paminėtinai kun. Brooks, kuris savo sveikinimo kalboje ypač pabrėžė jubilijato uolumą. Jis buvo Mossend parapijos klebonu, kai kun. J. Gutauskas atvyko į šį kraštą. Jo įtakoje jubilijatas išmoko šio krašto kalbų, kaip juokavo kun. T. Brooks.

Kiti svečiai pabrėžė nepaprastą jubilijato uolumą darbe ir darnų bendradarbiavimą su airiais kunigais. Visi kalbėtojai užjautė dabartinę Lietuvos padėtį ir palinkėjo laisvės Lietuvai.

VIS TIEK KNYGA ILGAIS RUDENS VAKARAIŠ YRA GERIAUSIAS DRAUGAS

B. Daubaras — Mėlyna suknėlė — 6 šil.
Seinius — Kuprelis — 15 šil.
K. Barėnas — Giedra visad grįžta — 10 š.
Ambrazevičius, Skrupskelienė, Vaičiulaitis — Skaitymai — 14 šil.
Dr. Remeika — Lietuvos pajūrio padavimai — 4 šil.
A. Rūta — Duktė — 5 šil.
Dr. Šapoka — Lithuania trough the Ages — 25 šil. 8 penai.
Pažeraite — Nusidėjėlė — 8 šil.
Vaičiulaitis — Pasakojimai — 28 šil.
Sillanpaa — Silja — 28 šil.
Jankus — Namas geroj gatvėj — 28 šil.
Vaičiulaitis — Aukštinė korpelė — 30 šil.
Visi prašomi atsiskaityti už 18-ąjį Liet. Enciklopedijos tomą.

Rašykite: DAINORA, 49, Thornton Ave., London, W.4.

JUBILIEJUS BUVO PUIKUS

Šiame minėjime taip pat dalyvavo 4 lietuviai kunigai: kun. A. Kazlauskas ir kun. Bulaitis iš Londono, kun. Dr. L. Gronis ir kun. S. Kaunas, seni jubilijato bičiuliai atvykę iš Vokietijos, kun. Dr. L. Gronis yra jau gerai pažįstamas Skotijos lietuviams, dirbęs kartu su kun. J. Gutausku keletą metų. Jis ypač džiaugėsi, matydamas pažįstamus, Sveikino savo ir kun. S. Kauno vardu ir linkėjo brangiam draugui kun. J. Gutauskui sulaukti aukštinio jubilijaus.

Jubilijaus proga sveikino jubilijatą ir eilę žymių lietuvių: J.E. vysk. Dr. V. Padolskis, J.E. min. B. Balutis, Pasiuntinybės patarėjas V. Balickas, taip pat PLB pirmininkas J. Vilčinskis, kun. J. Kuzmickis, kun. V. Kamaitis, Žiurinskai iš Dalkeith, Jaloveckas iš Manchesterio ir kiti. Beveik visi jie atsiuntė sveikinimus raštu.

Paskutinis sveikinimas buvo šv. Kazimiero parapijos pirmininko J. Kriščiūno. Jis sveikino Skotijos lietuvių vardu. Jis yra tarsi dešinioji kun. J. Gutausko ranka — vadovauja parapijai jau 13 metų. Po sveikinimų minėjimo ruošimo valdybos kasi-ninkas J. Kašponis įteikė jubilijatui pinig-tės.

NAMŲ SVENTOVĖS ILGESYS

(Atkelta iš 2 psl.)

Genovaitė autorius nesigaili pačių gražiausių spalvų. Lietuvos gamta ir Genovaitė — du gausiausi jo įkvėpimo šaltiniai. Tačiau Genovaitės asmenys realumas ir asmenybės išsiskleidimas neprilygsta Verutės natūralumui ir jos gyvenimo praktiškai filosofijai. Genovaitė — jautri gėlė, užaugusi Justino šiltadaržyje; Verutė — užgrūditas augalas, kurio niekas nesaugojo nuo vėjų ir audrų.

Veiksmo fonas — laisvės metai, paskui abi okupacijos ir pagaliau — tremtis. Tragiškai bevinguriuojas tas fonas, išskeldamas vis naujas problemas ir pareikalau-damas iš veikėjų didžiausios valios įtampos, geriausią partnerį užtiklo Verutė: jos nesugniuždė nei okupacijos, nei tremtis, nei nedarna namuose, Justino gyvenimo keliai, atrodo, riedėtų tokiais padėiais krikliais, jei laisvės ir niekas nebūtų nulaūžęs. Alma visuomet pasitenkintų gyvenimo gerbūviu, nesigilindama į tautos kančias ar jos kelius. Genovaitė? Ji, Justino pastūmėta į keistą akligatvį, tačiau pajėgusi suprasti tikro gyvenimo prasmę, jau nebegalėtų, kaip Justinas norėtų, kalbėti apie žemišką laimę nei Lietuvoje, nei svetur, nes, kaip Š. Raganos mamatė, audrų mėtyta ir yėtųta, pradeda ilgėtis „amžinybės, kur visi nu-rimsime ir visi kartu būsime laimingi“ (506 psl.).

Tačiau ši Genovaitės apoteozė, didžiausias jos išsitiesimas iki antgamtės, deja, išryškėja tik kelionės pabaigoje, kai nuteka daugybė upės vandens, kai Lietuva sugniužta, kai vėl normalėjus gyvenimas suveda vyrus su teisėtomis žmonomis, kai ilgoje patirtyje suprantama, kas yra moteris ir kas yra vyras...

—0—

O tačiau romanas tiek kartų sukutena lietuvišką širdį! Tiek kartų jis nuveda į paliktus namus ir primena buvusius kažkada „didelius“ mūsų rūpesčius.

Pr. Naujokaičio romanas atgamina Lietu

nę dovaną nuo visų Skotijos organizacijų ir paskirų lietuvių.

Meninė minėjimo programą išpildė Glasgovo Blaivybės ir Mossend šv. Cecelijos choral. Klausytojai išgirdo dainų, kurios buvo išpildytos nepaprastai puikiai. Garsiu plovimu klausytojai išreiškė pasigėrėjimą chorams ir jų vadovėms — J. Serafinaitėi ir P. Mullen-Varnaitėi. Tiesa, klausytojai pasigėdė pačios gražiausios dainos — „Sėjau rūtą“, kurią jubilijatas mėgo dainuoti išstisus 25 metus! O būtų reikėję kam nors kitam čia pavaduoti jubiliatą.

Po sveikinimų ir kalbų prabilo pats jubilijatas. Džiaugsmas spindėjo jo veide, matant pažįstamus tautiečius, kurie tiek daug darbo įdėjo ruošiant šią šventę, taip pat tu, kurie atsilankė jo pagerbti. Jis padėkojo visiems už darbą ir atsilankymą. Prašė perduoti linkėjimus ligoniams ir visiems tiems, kurie negalėjo šiam minėjime dalyvauti.

Jam baigus, klausytojai plovimu išreiškė prisirišimą savo vadovui ir kiekvienas savo širdyje linkėjo sulaukti kitos tokios šventės.

K. Savonis

vos gamtą, žmones, ūkininko vagą ir tar-nautojo plunksną.

Štai dėlko visas romanas atrodo tarsi autobiografija: „Esi plunksnos žmogus... Visą susitvenkusį vidaus sunkumą pamėgink išlieti popieriaus puslapiuose... Palengvėti tai tikrai palengvės. O gal ir didelę vertybę sukursi?..“, pasakė atsisveikindama Genovaitė (509-510 psl.).

Ar autoriui palengvėjo, išliejus savo ir tautos skausmą? Ar šis romanas — didelė vertybė?

Su romano Justino galime ir mes pridurti: atiduokime „į laiko rankas visus sprendimus“ (415 psl.). Tačiau autoriaus samprotavimai ir Justino kelionė nesuprasto žmogaus keliais mums primena giliai išmąstytus Genovaitės žodžius: „Žmogus nėra tik gamtos dalis. Jis yra karalius arba vergas, bet jis yra didesnis už visą didįjį pasaulį“ (167 psl.). Taip, tai tiesa.

Pranas Naujokaitis, UPELIAI NEGRIZTA I KALNUS. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, Chicago, 1959 m., 510 psl. Kaina 5 dol.

PALECKIS EINA SNIEČKAUS PĖDOM

(E) Vienas atkakliausių rusofilų Lietuvoje yra Lkp ck pirmasis sekretorius A. Sniečkus. Kiekviena proga jis propaguoja lietuvių - rusų draugystę. Aukšč. tarybos prezidiumo pirmininkas J. Paleckis, atrodo, ima eiti Sniečkaus pėdomis. Žurnale „Komunistas“ ir Vilniaus „Tiesoje“ atspausdintas jo ilgas straipsnis lietuvių - rusų draugystės tema, pradedant istoriniais laikais ir baigiant dabartimi. Jo (ir Sniečkaus) teigimu, tik dėka rusų „broliškos pagalbos“ lietuvių tauta „išsilaisvinusi“. Entuziastingai Paleckis pareiškia: „Jokios buržuazinių nacionalistų pastangos negali pakirsti mūsų draugystės“.

Specialūs kalėdiniai siuntiniai papigintomis kainomis

TAZAB Bendrovė sudarė didelį kiekį specialių standartinių siuntinių artėjančioms Kalėdoms žymiai papigintom kainom. Čia spausdiname kelis pavyzdžius tokių standartinių siuntinių.

SIUNTINYS XG1 VYRAMS

1. 3 jardai vilnonės medžiagos šiltam paltui pilkos arba famsiai mėlynos spalvos,
2. 3 ir trečdalis jardo grynos vilnos medžiagos vyriškam kostiumui, tamsiai mėlyna, pilka ar ruda spalva, su neryškiais dryželiais;
3. 3 ir pusė jardo dirbtinio šilko pamušalams, dvigubo pločio, atitinkamos medž. spalvos.

Tokio siuntinio kaina, įskaitant muitą ir visas kitas išlaidas £13.10.0. Prie šio siuntinio galima pridėti iš mūsų katalogų bet kurios rūšies prekių 8 svarus svorio ir siuntėjui nereikės jokių primokėjimų, išskyrus kainos, pažymėtos katalogelyje.

SIUNTINYS VYRUI XG2

1. 3 ir trečdalis jardo aukščiausios rūšies medžiaga vyriškam kostiumui, su kraštuose įaudimais „Made in England - Pure Wool“.
2. Medžiagos pagal pageidaujamą spalvą,
3. Atitinkamos spalvos geros rūš. pamušalas,
3. Grynios vilnos, labai geros rūšies vyriškas megztinis, su rankovėmis, pageidaujamų spalv.
4. 1 vyriškas kaklaraištis, parinktas medžiagos spalvai.

Siuntinio kaina, įskaitant visas išlaidas tik £13.19.0. Prie šio siuntinio galima pridėti 12 sv.

svorio prekių iš mūsų kainoraščių ir neteks pri-mokėti nė peno už persiuntimą bei licenziją.

SIUNTINYS XL3 MOTERIMS

1. 3 jardai grynios vilnos Velouro rūšies moterų paltams medžiaga, tamsiai mėlynos ar juodos spalvos,
2. 3 jardai grynios vilnos medžiaga Tweed rūšies moteriškam kostiumui įvairių spalvų,
3. 3 jardai dvigubo pločio pamušalams atitinkamos spalvos;
4. 2 jardai šiltos medžiagos moterų bliuskutėms, pasirinktinių spalvų.

Šio siuntinio kaina su visom išlaidom £12.19.0. Prie jo galima pridėti prekių 11 svarų svorio. Be to, turima sudarytų standartinių siuntinių mišrų — vyrams ir moterims. Jų sudėtis atspausdinta spec. standartinių siuntinių kataloguose, kurie kiekvienam suinteresuotam pasiunčiami.

PIGŪS ODINIAI PALTAI IR PUSPALČIAI

Labai geros rūšies odos paltai ir puspalčiai, su storos šiltos medžiagos pamušalais, pradedant nuo £9.19.0 iki 27.19.0 su muitu. Šiems odos paltams, puspalčiams ir švarkams turime atspausdinę specialių katalogėlių. Suinteresuotiems pasitūčiams pasirinkimui.

Kviečiame aplankyti mūsų sandėli. Siuntinių reikalais prašome rašyti:

TAZAB, Lietuvių Skyrus, 1, LADBROKE GARDENS, LONDON, W.11.

LITERATūros VAKARAS

kurio programos atlikti suvažiuoja ir sueina **Fabijonas Neveravičius, Danguolė Sadūnaitė-Sealey, Romualdas Spalis ir Vladas Šlaitas,** pats didysis šios iškilmės kaltininkas.

Programoje graudumas keisis į linksmumą, iškilmingumas į kasdieniškumą. Ateikite ir pasiklausykite, pasižmonėkite kartu su rašytojais, kurių pusė atvažiuoja iš tolimų nuo Londono miestų.

Po programos, kas norės, galės įsigyti Vlodo Šlaito naująją knygą „Ant saulėgražos vamzdžio“ ir čia pat gauti poeto autografą joje.

Literatūrinę programą baigus, bus šokiai, kuriems gros **geras orkestras.**

Pradžią 7.30val. Įėjimas 3 šil.

Bus ir loterija.

Salė paruošiama su staliukais, kuriuos prašom užsisakyti iš anksto telefonu PAR 2470.

SIŪSKITE SAVO DOVANŲ SIUNTINIUS I LIETUVĄ PER

N.E.P.S.

(NORTH ENGLAND PARCEL SERVICE) — LATVIŲ FIRMA — 131, CHAPELTOWN RD., LEEDS 7, TEL. 44536, „Riga“ patalpose (šalia „Forum“ kino).

Darbo valandos: šokiadieniais nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; sekmadieniais nuo 10 val. ryto iki 2 val. popiet.

Galite paštą ar geležinkelio taip pat siųsti mums savo sudarytus siuntinius. Priimame siuntinius ir Bradforde Latvių Klube, 5, Clifton Villas, pirmadieniais 7-9 val. vakare.

Nesiūlome „pigų standartinių siuntinių“, bet užtat persiūsime jūsų pačių sudarytuosius. Kiekvienas siuntinys išleidžiamas į trečią dieną. Mes garantuojame už siuntinių išskirtiną kokybę (muitus ir kitus mokesčius paimame čia). Turime vaistų. Oro pašto siuntiniai iki 22 svarų.

RYTUOSE NIEKO NAUJO

NUOTRUPOS IS CHRUSCIOVO GINCO SU AMERIKOS DARBININKU SAJUNGU VADAIS

Lankydami Amerikoje, San Francisco burmistrui George Christopher Chrusciovas pareiškė, kad iš ginčo gimsta tiesa. Amerikoje jis buvo susitikęs ir su profesinių sąjungų vadais: automobilių darbininkų — Walter Reuther, tarptautinės elektros darbininkų — James Carey, popieriaus — Paul Phillips, laivyno — Joseph Curran, žibalo, chemikalų ir atomo srities — Orie Albert Knight, aludinkų — Karl Feller.

Kiek tiesos paaiškėjo tuose pokalbiuose — rodo šios ištraukos.

CHRUSCIOVAS: Jungtinės Valstybės išnaudoja kitų kraštų turtus, atsilikusių kraštų savo pelnui. Anglija ir Prancūzija daro tą patį. Mes neišnaudojame jokio krašto — mes tik tariamės dėl prekybos.

REUTHER: Jūs išnaudojate Rytų Vokietijos darbininkus.

CHRUSCIOVAS: Kur tu susapnavai toki dalyką?

REUTHER: Jeigu jūs neišnaudojate jų, tai kodėl 3.000.000 jų perbėgo į Vakarų Vokietiją?

CHRUSCIOVAS: Tu beviltiškai sergi kapitalistine karštine.

REUTHER: Vakarų Vokietijos darbininkai yra laisvi.

CHRUSCIOVAS: Mes taip pat esame laisvi.

REUTHER: Ar jūs turite įgaliojimus šnekti pasaulio darbininkų vardu?

CHRUSCIOVAS: O ar tu turi įgaliojimus kalbėti savo nosį? Rytų Vokietijos reikalus? Jūs sugadino lankstymasis visiems, šunuodegiavimas ir šliaužiojimas. Aš, kaip buvęs kasyklų darbininkas, turiu pasakyti, kad man galia jūsų, kurie čia atstovaujate darbininkų klasei, nes jūsų galvojimas nėra darbininkų klases galvojimas. Kai Hearsas kalba taip, tai neužgauna manęs. O kai darbininkų atstovai sako, tai kitas dalykas.

CURRAN: Kada Rusijoje darbininkai gaus teisę sudarinėti susitarimus, įskaitant teisę streikuoti?

CHRUSCIOVAS: Darbininkų klasė turi juridinę streiko teisę. Ar darbininkas turi teisę naudotis streiku? Taip. Ar buvo streikų po spalio revoliucijos? Taip, aš pats esu kalbėjęs kai kuriuose tokiuose streikinių susirinkimuose. Ar būna streikų dabar? Ne. Dėl to, kad darbininkai ir jų sąjungos ir vyriausybė vienaip galvoja — dėl to, kad kur gi jūs rasit kitą tokį kraštą, kurio vyriausybė neverčiamas kelti atlyginimus ir trumpintų darbo dieną? Kapitalistiniuose kraštuose jiems reikėtų kovoti už tai.

REUTHER (Chruscioviui mojan ranka, kad jis tylėtų): Ar jis bijo mano klausimų?

CHRUSCIOVAS: Aš nebijau ir velnio, o tu esi žmogus.

REUTHER: Pirmininkas, iškeldamas Stalino nusikaltimus, jo asmenybės kultą ir galią, pats yra išsisakęs. Tai kaip tuo metu darbininkas galėjo pasiekti teisybės, jei jis negalėjo streikuoti ar viešai protestuoti?

CHRUSCIOVAS: Per savo profesines sąjungas.

REUTHER: Profesinės sąjungos valdžios tęsinys, sovietinės valdžios. Ar profesinės sąjungos kada nors nesutaria su valdžia? Ar galite duoti bent vieną pavyzdį, kuris rodytų, kad jūsiškės profesinės sąjungos nepritaria valdžios politikai?

CHRUSCIOVAS: Kam kalbėti nosį į mūsų reikalus?

REUTHER: Laisvė yra visų reikalas. Jūs visada reikiate susirūpinimą Azijos darbininkais. Yra toks dalykas, vadinamas tarptautiniu darbininkų solidarumu. Kai aš buvau Rusijoje, aš buvau profesinių sąjungų narys, o ten yra tokios, kurias galėtum vadinti darbavių profesinės sąjungos.

CHRUSCIOVAS: O tai, kam jūs atstovaujate, mes vadiname kapitalistų tarnais.

KNIGHT: Kodėl jūs priešinatės Vokietijos sąjunginimui demokratiniam balsavimui?

CHRUSCIOVAS: Tai priklauso ne nuo manęs, o nuo abiejų Vokietijų.

KNIGHT: Kodėl rusai įsikišo į Vengrijos reikalus?

CHRUSCIOVAS: Nebuvo jokio įsikišimo. Ten buvo kontrrevoliucija, korikai ir chuliganai, gavę iš svetur ginklų, perėmė Budapeštę valdžią. O vyriausybė paprašė mus pagalbos, ir mes davėme, mes tuo didžiujamės. Mes didžiujamės tuo, kaip gražiu dalyku. Ten būtų fašizmas, jei mes nebūtumėm davę pagalbos.

REUTHER: Ar Nagy buvo fašistas? Man rodos, jis buvo komunistas.

CHRUSCIOVAS: Nemašyk gerų dalykų su nešvariais.

REUTHER: Jūs esate už prekybos išplėtimą. Kaip čia išeina, kad jūs priešinatės idėjų laisvam plitimui?

CHRUSCIOVAS: Kaip darbininkų klases galva, aš apsaugosiu darbininkus nuo kapitalistų propagandos.

REUTHER: Reakcinės spaudos aš esu buvęs kritikuojamas, kaip Maskvos agentas, o jūs vadinate mane Wall Street tarnu.

CHRUSCIOVAS: Mes žengiame į komunizmą, o jūs norite stiprinti kapitalizmą. Jūs turite savo pažūras, mes savo. Jos yra nesutaikomos.

FELLER: Komunistų partija skelbiasi esanti darbininkų klases išvaduojoja; o mes matome, kad darbininkai masiškai palieka tą kraštą, kuriame komunistai paima

valdžią. Ar galite nurodyti mums bent vieną atvejį, kada darbininkai iš gretimų nekomunistinių kraštų masiškai būtų bėge į komunistinį kraštą?

CHRUSCIOVAS: Ar viskas? Dar pagalvok. Gerkit savo alų. Gal būt tai padės susirasti atsakymą į iškeltąjį klausimą.

REUTHER (tiesdamas Chruscioviui J.V. atlyginimų lentelę): Kaip jis gali sakyti, kad šitie žmonės dirba už vergo atlyginimą, kapitalizmo išnaudojami, gaudami Amerikoje šitokių atlyginimų? Kaip jis gali sakyti, kad jiems nebėra ko daugiau pralaimėti, kaip tik savo grandines?

CHRUSCIOVAS: Mes sakome tai atsikerdami už tai, ką jūs sakote apie mus. Imk, pavyzdžiui, Meany kalbas (profesinių sąjungų pirmininkas). Jos skamba taip, kaip ir Dulles.

REUTHER: Mes turime savo nesutariamų, kaip, kiek mums žinoma, jūs turite savų nesutariamų su Molotovu. Betgi tuo atveju, kai mes nesutariame, niekas nebūna ištremiamas.

Kovotojas Dr. R. Lemkin

New York (LAIC). Rugpjūčio 28 d. mirė širdies atakos paliestas Dr. R. Lemkin, Milton H. Biow įstaigoje New Yorke, kur tarėsi savo rašomos knygos garsinimo reikalui.

New York Times tarp kitko rašė: „Dr. Raphael Lemkin vasarą Spring Valley, N. Y., ir grįžo tik ketvirtadienį. Ten rašė savo autobiografiją vardu „Neoficialus žmogus“, sekant New York Times vedamąjį, kuriame jis buvo sveikinamas su „penkiasdešimt šeštu laimėjimu“. Vedamasis buvo skirtas paminėti Pakistano „penkiasdešimt šešta valstybė“, ratifikavusia Jungt. Tautų konvenciją.

New York Times vadino Dr. Lemkin paprastai kantri ir visiškai privačiu žmogumi. Times vedamasis peržvelgė jo privacią kovą padaryti galą masiniam žmogaus ir minties žudymui dėl tautinių, etninių, rasinių ir religinių priežasčių.

Jungtinės Tautos savo Generalinėje Asamblėjoje 1948 m. gruodžio 9 d. priėmus Genocido Konvenciją, Sovietų Sąjunga ir jos keli satelitai įsijungė į sąrašą tą konvenciją ratifikavusių. Tačiau JAV tos konvencijos neprisėmė tikėtoms, kad tai palies Amerikos suverenumo teises.

1953 metais Dr. Lemkin prašė Jungtines Tautas apkalinti Sovietų Sąjungą ir jos satelitus, kad jie sulaužė tą pakta, nes ėmė si žygių sunaikinti mažumas už Geležinės Uždangos. Jis savo kaltinimą rėmė tuo, kad už Geležinės Uždangos buvo persekiojami žydai. Nacių naikinimas žydų prieš dešimt metų davė Dr. Lemkinui pagrindą vesti kovą prieš visuotinį žudymą bet kurios grupės. Savo kovą jis rėmė nacių nusistatyta programa sterilizuoti ir daryti žydams priverstinius abortus prieš antrąjį pasaulinį karą. O taip pat jis iškėlė gazo žudymus kameroje, kurie pastoviai vyko na-

cių koncentracijos stovyklose.

Dr. Lemkin peržvelgė tą situaciją savo knygoje „Axis Rule in Occupied Europe“, kuri buvo paskelbta 1944 metais. Tą knygą išleido Carnegie-Endowment for International Peace. Toje knygoje žodis „genocide“, sakoma, buvo pirmu kartu pavartotas ir aptarė masinių žudynių būdą, kuris vyko istorijoje. Autorius aiškino, kad jis tą žodį nukalė iš graikiško „genos“ (rasė) ir lotyniško „cide“ (žudymas). Parašė tą knygą Švedijoje, kur gyveno su broliu Elias. Jie du buvo vieninteliai iš visos šelmos, nes kitus šeimos narius sunaikino naciai, įsiveržę į Lenkiją 1939 metais.

Dr. Lemkin Lenkijoje vertėsi privačia teisininko praktika. Anksčiau, nuo 1929 iki 1935 metų, sekretoriavo komitetui, kuris sudarė Lenkijos Respublikos teisių rinkinį. Jis gimė ūkininko šeimoje Rytų Lenkijoje. Baigė teisės mokslus Teisių fakultete ir Heidelbergo Universitete. Mokėjo devynias kalbas.

Rašydamas ir kalbėdamas įtikino Jungtinių Tautų delegatus pasiūlyti rezoliuciją, kuria Genocidas aptariamasis kaip tarptautinis nusikaltimas. Jis padėjo paruošti rezoliuciją, kuri buvo priimta 1946 metais ir kuri privedė prie jos ratifikavimo, o tai buvo padaryta po dviejų metų.

1950 ir 1952 metais Dr. Lemkin buvo pristatytas Nobelio taikos premijai. Po karo jis dėstė teisę Yale Universitete ir paskutiniu metu Rutgers Universiteto Newarko teisių fakultete. Rutgers Universitete jis buvo teisių mokslų profesorius.

Jis buvo apdovanotas daugeliu medalių ir ordinų. Dr. Lemkin glaudžiai bendradarbiavo su Amerikos Lietuvių Taryba, ypač Genocido Konvencijos reikalu.

TIK PER BALTIC STORES YRA GERIAUSIAS IR PIGIAUSIAS SIUNTINIŲ KELIAS Į LIETUVĄ!

BALTIC STORES LTD.

(savininkas Z. Juras)

Vienintelė lietuviška siuntinių bendrovė Anglijoje

421, HACKNEY RD., LONDON, E.2.

TEL. SHO 8734.

Skyriai Amerikoje, Australijoje, Kanadoje, Vokietijoje ir Venezueloje.

SKYRIAI ANGLIJOJE:

60, New Field Rd., Coventry

67, Cromwell Rd., Eccles, Manchester

187, Lewisham High Str., S.E.13.

146, Holland Park Ave., W.11.

150, Ridley Rd., E.8.

152, Ridley Rd., E.2.

20, Ridley Rd., E.2.

421, Hackney Rd., London, E.2.

„PRAVDAI“ NEPATINKA SIUNTINIAI IS VAKARŲ VOKIETIJOS

(E) „Pravda“ ir kai kurie kiti Sovietų Sąjungos laikraščiai pastaruoju metu veda kampaniją prieš siunčiamus iš Vak. Vokietijos siuntinius, skirtus Pavolgės ir kitų sričių vokiečių tautybės žmonėms. „Pravdos“ 226 nr. spaudos apžvalgoje išspausdintas straipsnis „Sugėdinti filantropai“, kuriame cituojamos ištraukos iš „Akmolinsko Pravdos“. Akmolinsko srities tyruose yra vokiečių tautybės žmonių. Jie, esą, piktinasi gaunamais iš Bonnos Raud. Kryžiaus siuntiniais, kuriais, girdi, varoma tik propaganda. Kolchozininkai vokiečiai pataria siuntėjams siuntinius peradresuoti V. Vokietijoje „vargstantiems bedarbiams“. Laikraštis cituoja laiškus kai kurių pasipiktinusių gavėjų. Kolchozininkė Roza Tomi gavusi siuntinį su sandalais ir marga-

VAISTUS

ARBA MISRIUS SIUNTINIUS

jūs kaip ir visados galite slūsti per

ACTON PHARMACY (EXPORT) LTD.

24, CHURCH ROAD, LONDON, W.3.

Telefonas: ACOrn 0712

Čia jūs galite būti tikri, kad jums bus patarnauta gerai ir profesionalų priežiūroje.

P & B SUPPLY CENTRE LTD

prašo Gerbiamus Klientus reikalaus informacijų prieš sudarant savo siuntinius Lietuvon ar Sibiran. Nauji potvarkiai nėra Jūsų nenaudai (pvz., multas valstams ir gataviems drabužiams yra sumažintas), bet reikia žinoti, ką pasirinkti, kad siuntinys pigiausiai kainuotų, o geriausiai paremtų Jūsų artimus.

Pasinaudokite mūsų patirtimi, mes esame visad pasiruošę Jums patarnauti.

LIETUVISKAS SKYRIUS

8a, Thurloe Place,

London, S.W.7.

MES PASIUNCIAME GERIAUSIOS RUŠIES GARANTUOTAS PREKES UZ ZEMIAUSIA KAINA!

Mes neimame jokio papildomo mokesčio VAISTŲ siuntiniams.

Vaistų kainos pas mus yra žemesnės kaip vaistinėse.

Pavyzdžiui: 250 tablečių Aspirino, 30 g Strep-tomycino, 500 tab. P.S.A. ir 500 tab. Rymifon, įskaitant muitą ir visus persiuntimo mokesčius tik £7.15.0.

SIUNCIAME TAIP PAT IR JŲSŲ PARUOSTUS SIUNTINIUS.

KIEKVIENO SIUNTINIO PRISTATYMĄ MES GARANTUOJAME.

KIEVIENAS SIUNTEJAS GALI PRISITAIKINTI PRIE JAM GERIAUSIŲ APMOKEJIMO SĄLYGŲ!

SPECIALUS PAŠIOLYMAS GATAVŲ VYRIŠKŲ KELNIŲ

- 1) geros rūšies CORDUROY kelnės, storos ir stiprios, rudos, žalios, pilkos ir juodos spalvos £ 3.12.0
- 2) tamsiai mėlyno MILO (Melton) kelnės, labai stiprios ir šiltos, ypač tinkamos žiemos sezonui £ 2. 4.9
- 3) pilko FLANELIO (woolmixture) kelnės, šiltos ir minkštos ... £ 2.14.9

Į VISAS KAINAS ĮEINA IR SOVIETŲ MOKESCIAI

Aprūpinama visais kelnų dydžiais. O.S. dydis — 15% brangiau.

Prašykite mūsų firmos STANDARTINIŲ SIUNTINIŲ KAINORAŠČIŲ Rašykite lietuviškai

BROWNEJONES

LIETUVIŲ SKYRIUS

1, Norfolk Place, London, W.2

Tel. PADddington 2797